

PRESUDA SUDA

21. svibnja 1980.(*)

„Konvencija o nadležnosti – Privremene mjere koje se odobravaju u odsutnosti jedne stranke”

U predmetu C-125/79,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju Protokola od 3. lipnja 1971. o tumačenju Konvencije od 27. rujna 1968. o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima od strane Suda, koji je uputio Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Visoki zemaljski sud u Frankfurtu na Majni, Njemačka) u postupku koji se vodi pred tim sudom između

BERNARDA DENILAULERA, Spessartstraße 26, 6204 Taunusstein 2,

tuženik i tužitelj,

i

S. N. C. COUCHET FRERES, Andrézieux-Bouthéon (Francuska),

tužitelj i tuženik,

o tumačenju članaka 24., 27., 34., 36., 46. i 47. Konvencije od 27. rujna 1968. (SL 1972., L 299, str. 32.),

SUD,

u sastavu: H. Kutscher, predsjednik, A. O’Keeffe i A. Touffait (predsjednici vijeća), J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, Lord Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans i O. Due, suci,

nezavisni odvjetnik: H. Mayras,

tajnik: A. Van Houtte,

donosi sljedeću

PRESUDU

- 1 Rješenjem od 25. srpnja 1979., koje je Sud zaprimio 6. kolovoza 1979., Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Visoki zemaljski sud u Frankfurtu na Majni)

uputio je Sudu na temelju Protokola od 3. lipnja 1971. o tumačenju Konvencije od 27. rujna 1968. o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima od strane Suda (u daljnjem tekstu: Konvencija) (SL 1972., L 299, str. 32.) zahtjev za prethodnu odluku o tumačenju članka 24., članka 27. stavka 2., članka 34. drugog stavka, članka 36. prvog stavka, članka 46. stavka 2. i članka 47. stavka 1. Konvencije.

- 2 Spor između vjerovnika, društva Couchet Frères, i dužnika, B. Denilaulera, pokrenut je 1978. pred Tribunalom de grande instance de Montbrison (Okružni sud u Montbrisonu) u Francuskoj. Predsjednik tog suda, izvršavajući ovlasti koje su mu dodijeljene na temelju članka 48. francuskog Zakona o građanskom postupku, na zahtjev vjerovnika i bez poziva drugoj stranci, donio je 7. veljače 1979. rješenje koje je proglašeno privremeno izvršnim, a kojim se vjerovniku odobrava zamrzavanje računa dužnika u banci u Frankfurtu na Majni kao osiguranje za dug čija je procijenjena vrijednost iznosila 130 000 FRF. U skladu s francuskim pravom, zamrzavanje imovine („saisie conservatoire”) čije je izvršenje odobreno vjerovniku može se provesti bez prethodna uručenja rješenja dužniku čija se imovina plijeni.
- 3 Pitanja upućena Sudu odnose se na postupak koji se vodi pred njemačkim sudovima u svrhu izdavanja rješenja o izvršnosti francuskog rješenja, a istovremeno i rješenja o zaplijeni („Pfandnugsbeschluss”) sredstava u posjedu banke. Taj postupak prvo je pokrenut pred predsjednikom Landgerichta Wiesbaden (Zemaljski sud u Wiesbadenu), koji je 23. ožujka 1979. naredio izvršenje, na temelju čega su sredstva zaplijenjena 28. ožujka, i to sve bez sudjelovanja dužnika u tim postupcima. Čini se da je rješenje predsjednika Landgerichta Wiesbaden (Zemaljski sud u Wiesbadenu) uručeno dužniku tek 3. svibnja 1979.; dužnik je odmah podnio žalbu protiv tog rješenja Oberlandesgerichtu Frankfurt am Main (Visoki zemaljski sud u Frankfurtu na Majni), koji je uputio Sudu prethodna pitanja.
- 4 Pitanjima se prvo želi utvrditi mogu li se odluke pravosudnih tijela države ugovornice o privremenim i zaštitnim mjerama, pri čemu stranka protiv koje su te mjere donesene nije pozvana pred sud i nije znala za njih prije njihove provedbe, priznati i učiniti izvršnim u drugoj državi ugovornici bez prethodna uručenja stranci protiv koje su donesene (prvo i drugo pitanje). Nadalje se želi pojasniti koja su sredstva obrane na raspolaganju stranci protiv koje se traži izvršenje, kada ta stranka podnosi žalbu protiv rješenja o izvršenju na temelju članka 36. Konvencije (treće i četvrto pitanje).

Prvo i drugo pitanje

- 5 Prvo i drugo pitanje, na koja valja odgovoriti zajedno, glase kako slijedi:
 - „1. Primjenjuju li se članak 27. stavak 2. i članak 46. stavak 2. i na postupke u kojima se donose privremene zaštitne mjere bez saslušanja druge stranke?
 2. Treba li članak 47. stavak 1. Konvencije tumačiti na način da stranka koja zahtijeva izvršenje mora predložiti dokumente iz kojih je vidljivo da je sudska odluka čije se izvršenje traži uručena čak i ako se ta odluka tiče privremene i isključivo zaštitne mjere?”

- 6 Komisija, talijanska vlada i tužitelj u glavnom postupku u očitovanjima su izrazili mišljenje da se takve sudske odluke moraju priznati kao izvršive u državi ugovornici kojoj su upućene bez prethodna uručenja stranci protiv koje su donesene.

Po njihovu mišljenju, poseban cilj te vrste privremenih ili zaštitnih mjera trebao bi imati učinak iznenađenja u svrhu zaštite ugroženih prava stranke koja ih zahtijeva, tako da se stranku protiv koje su donesene spriječi da skloni svoju imovinu, bez obzira na to je li ta imovina predmet spora ili vjerovnikovo osiguranje. Oni tvrde da bi sudske odluke te vrste postale potpuno bespredmetne kada bi se kao uvjet za njihovo priznavanje i izvršenje propisalo njihovo prethodno uručenje drugoj stranci, i to još u fazi sudskog postupka u državi ugovornici u kojoj su donesene.

Suprotno tome, vlada Ujedinjene Kraljevine smatra da se za priznavanje i izvršenje tih sudskih odluka moraju ispuniti uvjeti iz članaka 27., 46. i 47. koji se tiču uručenja drugoj stranci. Ona priznaje da se tim zahtjevom oduzima učinak iznenađenja koji je specifičan za te odluke i poništava sva njihova praktična vrijednost, što praktički znači odbijanje priznavanja i izvršenja odluka o kojima je riječ. Ta joj se posljedica, međutim, ne čini toliko ozbiljnom u usporedbi s nepodnošljivim rizicima kojima bi se izložila poduzeća s imovinom u različitim državama ugovornicama kada bi se sudovi države u kojoj se zahtijeva priznanje obvezali odobravati mjere zamrzavanja imovine smještene u toj državi, a da se vlasniku te imovine ne pruži mogućnost izlaganja vlastite verzije predmeta bilo pred sudom države u kojoj je donesena sudska odluka ili pred sudom države kojoj je zahtjev upućen, i premda ta imovina možda legitimno služi za ispunjavanje nekih drugih obveza. Samo sud koji je nadležan u državi u kojoj je smještena imovina u stanju je procijeniti, u potpunosti poznajući činjenice predmeta, nužnost odobravanja ove vrste privremene ili zaštitne mjere. Vlada Ujedinjene Kraljevine nadalje tvrdi da se njezinim stavom ne stvara praznina u sustavu Konvencije jer članak 24. omogućuje svakoj stranci da sudovima države ugovornice podnese zahtjev koji se odnosi na privremene ili zaštitne mjere koje su dostupne na temelju prava te države, čak i ako su za meritum predmeta nadležni sudovi druge države ugovornice.

- 7 U članku 27. Konvencije navode se uvjeti koji moraju biti ispunjeni kako bi sudska odluka donesena u jednoj državi ugovornici bila priznata u drugoj državi ugovornici. U skladu s člankom 27. stavkom 2., sudska odluka ne priznaje se „ako pismeno o pokretanju postupka nije tuženiku uručeno dovoljno rano da mu se omogući organiziranje obrane” [neslužbeni prijevod]. Člankom 46. stavkom 2. propisuje se da stranka koja traži priznavanje ili zahtijeva izvršenje sudske odluke donesene u drugoj državi ugovornici u odsutnosti stranke mora među ostalim dokumentima dostaviti i dokument kojim se potvrđuje da je stranci koja se nije odazvala na poziv suda uručeno pismeno o pokretanju postupka ili obavijest o tome.

- 8 Očigledno je da te odredbe nisu donesene s namjerom primjenjivanja na sudske odluke koje se, na temelju nacionalnog prava države ugovornice, namjeravaju donijeti u odsutnosti stranke protiv koje su donesene i izvršiti prije uručenja toj stranci. Iz usporedbe različitih jezičnih inačica tekstova o kojima je riječ, a posebno iz pojmova kojima se opisuje odsutna stranka proizlazi da se te odredbe odnose na postupke u kojima u načelu sudjeluju obje stranke, ali je sud ipak ovlašten donijeti odluku ako se tuženik, koji je propisno pozvan, ne pojavi.

- 9 Isto se odnosi i na članak 47. stavak 1. Konvencije, na temelju kojeg stranka koja traži izvršenje mora dostaviti dokumente koji potvrđuju da je, u skladu s pravom države u kojoj je odluka donesena, ta odluka izvršiva te da je uručena. Ta odredba, koja se odnosi na sudske odluke u predmetima u kojima sudjeluju obje stranke kao i na odluke koje su donesene u jednoj državi u odsutnosti stranke, ne može se po definiciji primjenjivati na odluke o kakvima je riječ u ovom sporu, koje su drukčije naravi.
- 10 Međutim, iz činjenice da se članak 27. stavak 2., članak 46. stavak 2. i članak 47. stavak 1. ne mogu na sudske odluke one vrste o kojoj je ovdje riječ primijeniti a da se pritom ne naruši njihova bit i područje primjene, ne može se izvesti zaključak da se te odluke ipak moraju priznati i izvršiti u državi kojoj je zahtjev upućen. Valja razmotriti može li se sa sudskim odlukama te vrste, uzimajući u obzir sustav i ciljeve Konvencije, postupati na temelju pojednostavljenog postupka priznavanja i izvršenja koji je predviđen Konvencijom.
- 11 U prilog potvrdnom odgovoru Komisija i talijanska vlada tvrde da, u skladu s člankom 25., Konvencija obuhvaća sve sudske odluke koje su donijeli sudovi država ugovornica, bez razlike uključuju li kontradiktorni postupak ili su donesene bez poziva drugoj strani. Iz članka 24. proizlazi da područje primjene Konvencije obuhvaća zaštitne i privremene mjere koje se, na temelju prava različitih država ugovornica i zbog same njihove naravi ili žurnosti, često donose bez prethodna saslušanja druge stranke. Nije moguće da su države ugovornice imale namjeru do te mjere ograničiti područje primjene Konvencije, a da to ne bi izričito navele u tekstu. Naposljetku, one kažu iz članka 34. Konvencije, u kojem se navodi da u postupku radi izdavanja rješenja o izvršenju „stranka protiv koje se zahtijeva izvršenje u ovoj fazi postupka nema pravo dostavljati nikakve podneske u vezi sa zahtjevom” [neslužbeni prijevod], jasno proizlazi da se u samoj Konvenciji priznaje kako su postupci u kojima se sasluša samo jedna stranka, ako su opravdani okolnostima, spojivi s osnovnim načelom prava obrane.
- 12 Ta argumentacija ne može imati prednost nad sustavom Konvencije i načelima na kojima je utemeljena.
- 13 U svim odredbama Konvencije, i onima u glavi II., koja se tiče nadležnosti, i onima u glavi III., koja se tiče priznavanja i izvršenja, izražava se namjera da se, u sklopu ciljeva Konvencije, u postupcima u kojima se donose sudske odluke osigura poštovanje prava obrane. Zbog jamstava danih tuženiku u prvobitnom postupku Konvencija je u glavi III. vrlo liberalna u pogledu priznavanja i izvršenja. S obzirom na navedeno, jasno proizlazi da se Konvencija prije svega bavi sudskim odlukama koje u državi u kojoj su donesene i na temelju različitih postupaka podliježu ili bi mogle podliježati preispitivanju u kontradiktornom postupku prije nego što se zatraži njihovo priznavanje i izvršenje u drugoj državi. Stoga se iz općeg sustava Konvencije ne može zaključiti da je kako bi se vrsta sudske odluke o kojoj je riječ u ovom predmetu isključila iz priznavanja i izvršenja, takva namjera trebala biti formalno izražena.
- 14 Ni analogan zaključak koji bi se zasnovao na članku 34. Konvencije ne može biti presudan za takvu odluku. Premda sudski postupci u svrhu izvršenja mogu biti nekontradiktorni, ali samo privremeno, ta se činjenica mora uskladiti s liberalnim karakterom Konvencije u pogledu postupka izvršenja, koji je opravdan jamstvom da

su se u državi u kojoj je odluka donesena obje stranke očitovale u kontradiktornom postupku ili da su imale priliku to učiniti. Premda je još jedan razlog za nekonzadiktornost postupka izvršenja na temelju članka 34. stvaranje učinka iznenađenja koji taj postupak mora proizvesti kako bi spriječio tuženika da zaštiti imovinu od mjera izvršenja, taj učinak iznenađenja ipak je ublažen jer se nekonzadiktorni postupak temelji na pretpostavci da su obje stranke već saslušane u državi u kojoj je odluka donesena.

- 15 Analiza funkcije koju u sklopu općeg sustava Konvencije ima članak 24., koji je posebno posvećen privremenim i zaštitnim mjerama, dovodi i do zaključka da su u pogledu te vrste mjera predviđena posebna pravila. Premda je istina da se postupci te vrste kojima se odobravaju privremene i zaštitne mjere mogu pronaći u pravnim sustavima svih država ugovornica i da se, ako ispunjavaju određene uvjete, ne može smatrati da se njima krše prava obrane, ipak valja naglasiti da je za odobravanje te vrste mjera potreban posebni oprez suda i detaljno poznavanje konkretnih okolnosti u kojima će se učinak mjera osjećati. Sud treba, ovisno o svakom predmetu i u skladu s uobičajenom poslovnom praksom, moći vremenski ograničiti svoje rješenje o donošenju mjere te, s obzirom na prirodu imovine ili robe koja podliježe mjeri, zatražiti bankovna jamstva ili imenovati prinudnog upravitelja te općenito propisati sve uvjete kojima će se zajamčiti privremeni ili zaštitni karakter mjere koju donosi.
- 16 Sudovi u mjestu ili, u svakom slučaju, u državi ugovornici u kojoj je smještena imovina koja podliježe tim mjerama najprimjereniji su za procjenu okolnosti koje bi mogle dovesti do odobravanja ili odbijanja zatraženih mjera ili do propisivanja postupaka i uvjeta kojih se tužitelj mora pridržavati kako bi se zajamčio privremeni i zaštitni karakter donesenih mjera. Konvencija je uzela u obzir te zahtjeve propisujući člankom 24. da se sudovima države ugovornice može podnijeti zahtjev za takvim privremenim, uključujući zaštitnim, mjerama koje su dostupne u skladu s pravom te države čak i ako su, na temelju Konvencije, stvarno nadležni sudovi druge države ugovornice.
- 17 Člankom 24. ne isključuje se priznavanje ili odobravanje izvršenja pod uvjetima iz članka 25. do 49. Konvencije, privremenih ili zaštitnih mjera donesenih u državi u kojoj je sudska odluka donesena na temelju kontradiktornog postupka, pa makar i u odsutnosti stranke. Za razliku od toga, uvjeti propisani glavom III. Konvencije o priznavanju i izvršenju sudskih odluka nisu ispunjeni u slučaju privremenih ili zaštitnih mjera koje je sud donio ili odobrio bez pozivanja stranke protiv koje su te mjere donesene i koje se namjeravaju izvršiti bez prethodna uručjenja obavijesti toj stranci. Iz toga slijedi da ta vrsta sudskih odluka nije obuhvaćena pojednostavljenim postupkom izvršenja koji je propisan u glavi III. Konvencije. Međutim, kao što je vlada Ujedinjene Kraljevine ispravno primijetila, člankom 24. je za stranke u sporu predviđen postupak kojim se u velikoj mjeri uklanjaju nepovoljni učinci te situacije.
- 18 Stoga na prvo i drugo pitanje valja odgovoriti da sudske odluke o odobravanju privremenih ili zaštitnih mjera koje su donesene bez pozivanja na sud stranke protiv koje su donesene, a namjeravaju se izvršiti bez prethodne dostave obavijesti o tome, nisu obuhvaćene sustavom priznavanja i izvršenja koji je propisan glavom III. Konvencije.

Treće i četvrto pitanje

- 19 S obzirom na odgovor na prvo i drugo pitanje, nema više potrebe preispitivati treće i četvrto pitanje, jer su postala bespredmetna.

Troškovi

- 20 Troškovi vlade Talijanske Republike, vlade Ujedinjene Kraljevine i Komisije Europskih zajednica, koje su Sudu podnijele očitovanja, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD,

odlučujući o pitanju koje mu je Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Visoki zemaljski sud u Frankfurtu na Majni) uputio rješenjem od 25. srpnja 1979. koje je Sud zaprimio 6. kolovoza 1979., odlučuje:

Sudske odluke o odobravanju privremenih ili zaštitnih mjera koje su donesene bez pozivanja na sud stranke protiv koje su donesene, a namjeravaju se izvršiti bez prethodne dostave obavijesti o tome, nisu obuhvaćene sustavom priznavanja i izvršenja koji je propisan glavom III. Konvencije od 27. rujna 1968. o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 21. svibnja 1980.

[Potpisi]

* Jezik postupka: njemački